

SAMOEVALUACIJA PROIZVODNJE SADNOG MATERIJALA I PRESADNICA NA VISOKOME GOSPODARSKOM UČILIŠTU PREMA GLOBAL G.A.P. STANDARDIMA

Frtalić, Nikolina

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Križevci college of agriculture / Visoko gospodarsko učilište u Križevcima**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:185:403821>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-09**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Križevci University of Applied Sciences](#)

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

Nikolina Frtalić, studentica

**SAMOEVOLUCIJA PROIZVODNJE SADNOG
MATERIJALA I PRESADNICA NA VISOKOME
GOSPODARSKOM UČILIŠTU U KRIŽEVCIMA PREMA
GLOBAL G.A.P. STANDARDIMA**

ZAVRŠNI RAD

Križevci, 2020

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

Preddiplomski stručni studij *Poljoprivreda*

Nikolina Frtalić, studentica

**SAMOEVOLUCIJA PROIZVODNJE SADNOG
MATERIJALA NA UČILIŠTU PREMA GLOBAL G.A.P.
STANDARDIMA**

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnoga rada:

1. Dr. sc. Dijana Horvat - predsjednica
2. Dr. sc. Siniša Srećec – mentor
3. Dr. sc. Vesna Samobor - član

Križevci, 2020

SADRŽAJ:

1.	uvod	1
2.	Pregled literature po GLOBAL GAP sustavu	5
2.1.	Svrha istraživanja	8
2.2.	Hipoteza istraživanja	8
3.	Materijali i metode rada	11
4.	Rezultati istraživanja	14
5.	Zaključak	15
6.	Literatura	15
7.	Prilog: Kontrolna lista (engl. Check lis) za samoevaluaciju prema GlobalG.A.P	

1. UVOD

Nova, intenzivna proizvodnja poljoprivrednih materijala, samim time proizvodnja sadnog materijala i presadnica koja u postupku svoje proizvodnje koristi različite pesticide, hormone, aditive, dovela je do sve većega nezadovoljstva potrošača i nepovjerenja u institucije koje su zadužene za kontrolu sigurnosti hrane u Europskoj uniji. Sigurnost poljoprivrednih proizvoda narušena je krajem devedesetih godina prošloga stoljeća, a time i proizvodnja sadnoga materijala i presadnica. Poznatiji slučaj u povijesti EU bio je problem za kontaminacijom povrća mutiranim sojem bakterije *Escherchie coli* godine 2011. koja je imala utjecaja na zdravlje ljudi i na ljudske živote, ali i na politiku i gospodarstvo zemalja EU. Tema rada povezana sa sustavom koji osigurava kvalitetu i sigurnost u prehrambenom lancu – sustav GLOBALGAP koji se dobrovoljno implementira.

Želimo utvrditi zadovoljava li proizvodnja sadnog materijala i presadnica na VGUK kriterije za poznavanje postupaka certifikacije prema GLOBALG.A.P. standardima. Proizvodnja sadnog materijala i presadnica strogo je kontrolirana na VGUK, točnije u Laboratoriju za ispitivanje kvalitete poljoprivrednog reprodukcijuskog materijala. Voditeljica laboratorija pažljivo, točno i smisleno radi na odabiru sadnog materijala, njegove proizvodnje, sadnje/sjetve te kasnije i proizvodnje presadnica. Laboratorij za ispitivanje kvalitete poljoprivrednog reprodukcijuskog materijala registriran je i ovlašten laboratorij za provođenje uzorkovanja i analiziranja kvalitete sjemena od strane Ministarstva Poljoprivrede. Kao neovisni laboratorij pruža usluge uzorkovanja, ispitivanja kvalitete sjemena i izdavanja izvješća o kvaliteti potrebnog za certifikaciju sjemena. Opremljen je suvremenom opremom koja omogućuje uz provođenje analize čistoće, prisutnosti drugih vrsta i korova, vlage, mase 1000 sjemenki, energije, klijavosti i zdravstvenog stanja sjemena. Sve analize se provode prema „Pravilniku o metodama uzorkovanja i ispitivanja kvalitete sjemena NN 99/08“. Laboratorij je ovlašten za provođenje analiza kvalitete sjemena povrća, krmnog bilja, uljarica, predivog bilja, žitarica i sjemenskog krumpira svih sjemena i pravila oko certifikata za proizvodnju sadnog materijala i presadnica pridržavajući se GLOBAL G.A.P.-a. GLOBAL G.A.P. kao organizacija traje već 23 godine, točnije od godine 1997., kada je na inicijativu distributera prehrambenih proizvoda i veletrgovaca udruženih u radnu skupinu Europskih proizvođača i trgovaca osnovana EUREPGAP organizacija ili European Good Agricultural Practice. Cilj organizacije

je briga za sigurnost i zdravlje potrošača o utjecaju poljoprivredne proizvodnje na okoliš, o brizi za dobrobit radnika o poljoprivredno – proizvodnom lancu. Godine 2007. EUREPGAP mijenja svoju misiju i proširuje svoje djelovanje osim na Europske zemlje i na cijeli svijet.

Slika 1. Djelovanje EUREPGAP u svijetu. Izvor :

https://www.google.com/search?q=svijet+globalgap&client=firefox-b-d&sxsrf=ALeKk03HWnhC4DyKMoHLQcvlIJ_LLYkSsQ:1600874009475&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiCuKi1yP_rAhXIyaQKHTAABL0Q_AUoAXoECAsQAw&biw=1366&bih=618#imgrc=PXcpp_vljHIiSM

Danas GLOBAL GAP kao organizacija ima svoju misiju da osigura poljoprivrednu i prehrambenu proizvodnju poštivanje dobre poljoprivredne prakse koja garantira sigurnost okoliša i dobrobit životinja i zaposlenika na farmi ima propisane standarde Integriranog upravljanja kvalitetom na farmi (engl. Integrated Farm Assurance, IFA) gotovo za sve poljoprivredne grane.

Voditelj laboratorija mora proći obuku od strane odgovarajuće organizacije za primjenu GLOBAL GAP standarda. Samostalno ili uz pomoć konzultanta mora:

- Osposobiti objekte i opremu za dobru poljoprivrednu praksu
- Osigurati inpute iz legalnih izvora za koje postoje odgovarajući dokazi o kvaliteti i zdravstvenoj ispravnosti
- Izraditi sva pisana radna uputstva koja su potrebna
- Osigurati adekvatno snabdjevanje vodom
- Osigurati uvjete za pravilno rukovanje kemikalijama
- Obučiti zaposlene o pravilima dobre poljoprivredne prakse i o održavanju higijene
- Uspostaviti sustav kontroliranja tijekom proizvodnje i na kraju prije isporuke
- Provesti internu provjeru – sam sebe prekontrolirati je li sve u redu i to evidentirati u svojoj Kontrolnoj listi (Check lis).

- Definiranje područja primjene i svrhe GLOBALGAP sustava
- Upravljanje razvojem i primjenom GLOBALGAP sustava
- Utvrđivanje ispunjenja zakonskih normi i pravilnika
- Praćenje, mjerenje i kontrolu proizvodnje poljoprivrednih proizvoda

Pet koraka za dobivanje certifikata:

1. Preuzimanje odgovarajuće GLOBALG.A.P. i najnovije kontrolne liste sa dokumentacijskog centra ili slijediti link na mjerodavnoj web stranici GLOBALGAP organizacije.
2. Usporediti ponude certifikacijskih tijela u svojoj zemlji, registrirati se kod odabranog tijela za dobivanje GLOBALGAP broja (GGN).
3. Provesti samoocjenjivanje koristeći kontrolne liste i ispraviti sve točke koje nisu u skladu.
4. Dogovoriti sastanak sa svojim ovlaštenim tijelom od GLOBAL G.A.P. Inspektor ovlaštenog certifikacijskog tijela će tada provesti prvu inspekciju na listu mjesta.
5. Nakon uspješnog usklađenja sa zahtjevima iz standarda dobiva GLOBAL G.A.P. IFA (Integrated Farm Assurance).

Nakon što voditelj laboratorija ocijeni da je uspostavio sve što je potrebno za postupak prijave za dobivanje certifikacije, obraća se certifikacijskom tijelu te se prijavljuje za certifikaciju. Zahtjev za certifikaciju se mora podnijeti na vrijeme jer se za proces certifikacije mora priložiti i ocjena prakse i evidencija za cijeli ciklus proizvodnje koji se certificira. Certifikacija se po GLOBAL GAP standardu provodi preko certifikacijske kuće odobrene od strane GLOBALGAP-a kojoj se voditelj laboratorija obraća kako bi podnio zahtjev za certifikaciju.

Voditelj prakse mora odabrati odgovarajuće Certifikacijsko tijelo (engl. Certification Bodies, CB) od strane GLOBALGAP-a. Svi podaci dostupni su na web stranici GLOBALGAP-a. Na voditelju laboratorija je da provjeri je li odabrani CB ovlašten od strane GLOBALGAP-a. Voditelj laboratorija mora se registrirati sa odobrenim CB kao prvi korak prema certifikaciji GLOBAL GAP. Nakon potpisivanja licence usluga

obuhvaća prvu registraciju i sve naknadne izmjene, kao i postavke linkova u bazi podataka. Sva prava moraju biti osigurana od strane CB i strane pravne osobe.

Povjerljivost , korištenje i distribucija podataka:

- 1) Tijekom registracije podnositelja zahtjeva daje pismeni pristup certifikacijskom tijelu da koristi podatke o registraciji za interne procese.
- 2) Svi podaci su dostupni GLOBALGAP certifikacijskom tijelu.
- 3) Minimalno obavezna razina obavljanja za sve: certifikacijski broj, program verzije, opcije, CB, proizvode i statuse, zemlja proizvodnje i odredišta, imena i adrese tvrtke koja je nositelj certifikata.
- 4) U slučaju da podnositelj nije u mogućnosti ispunjavati zahtjeve nije u skladu sa CB.
- 5) Sve informacije se nalaze u „Data Use“.

Ukoliko određene informacije prekoračenja dospiju do tajništva GLOBAL G.A.P. -a i imaju utjecaj na certifikat ili sam status organizacije GLOBALGAP-a odgovornost je na voditelju laboratorija da dokaže da su te tvrdnje ne točne i da priloži dokaze o usklađenosti sa svim GLOBALGAP standardima. Ukoliko dođe do toga moramo slijediti određene korake:

- a) Ukoliko certifikacijsko tijelo provodi istragu, rezultati i mjere će biti prijavljeni tajništvu GLOBALGAP-u.
- b) Ako voditelj laboratorija provodi vlastitu istragu oni će sami obavijestiti tajništvo GLOBALGAP-a, a ono će samo obavijestiti CB.
- c) GLOBALGAP daje dovoljno vremena voditelju, odgovornoj osobi da provede sve korake i na vrijeme se obrati tajništvu.
- d) Ako ipak CB neće biti zadovoljno sa dobivenim dokazima, izdat će kaznu nakon koje slijede procedure za sankcioniranje kako je opisano u općim pravilima GLOBALGAP-a.

Da bi se ostvario certifikat, registrirana stranka mora obaviti samoprocjenu ili unutarnju inspekciju te imati vanjsku inspekciju od strane odabranog CB.

Uvjeti za postizanje dobivanja certifikacije sastoje se od primarnih obveza, sekundarnih obveza i preporuka. Da bi se dobio GLOBAL GAP certifikat mora se ispuniti:

- a) Primarne obveze – 100% usklađenosti svih primjenjivih točaka i sustava upravljanja kvalitetom je obavezna.
- b) Sekundarne obaveze – 95% usklađenosti točaka je obavezno
- c) Preporuke nisu obavezne

Certifikacijsko tijelo će odluku o certifikaciji donijeti u roku od 28 radnih dana nakon što se uklone sve nejednakosti. U slučaju žalbe voditelj laboratorija se mora javiti organizaciji GLOBALGAP-a na vrijeme. Ako CB ne odgovori na pritužbe, prigovor se upućuje tajništvu preko Internet stranice GLOBALGAP-a.

Ako se i kada se otkriju nepravilnosti CB će primijeniti sankcije, a to su:

- 1) Upozorenje
- 2) Suspenzija proizvoda
- 3) Otkazivanje certifikacije

Dok se nepravilnosti ne riješe, CB se ne može promijeniti. Samo CB koji je izdao sankciju može istu i povući ukoliko ima dovoljno opravdan razlog i zadovoljavajući dokaz.

2. PREGLED LITERATURE GLOBAL GAP SUSTAV

Sustav GLOBAL G.A.P. utemeljen je godine 1997., od strane europskih trgovaca, proizvođača i predstavnika kupaca. Godine 1997., utemeljena je i GLOBALG.A.P. norma koju je objavila Euro-Retailer Produce Working Group-a (EUREP grupa). Definirana je norma na zahtjev kupaca s ciljem stvaranja opće prihvaćene norme dobre poljoprivredne prakse (DPP/GAP), dokumentirane na način da je prikladna za provedbu procesa certifikacije prema međunarodno prihvaćenim procedurama. Deset godina nakon primjene EUREPGAP zahtjeva na području Europe te njene

primjene na ostalim kontinentima (Afrika, Australija, Amerika, Tajland i Japan), u rujnu godine 2007., EUREPGAP objavio je promjenu imena norme EUREPGAP u GLOBALGAP. Na sve aktivnosti na farmi odnosi se ta norma.

Temeljne norme čini primjena:

- a) Dobre poljoprivredne prakse (DPP/GAP)
- b) Programa integrirane kontrole pesticida (IPC)
- c) Sustava upravljanja kvalitetom (QMS) i HACCP načela

Sustav GLOBALGAP temelji se na tri vrste dokumenta :

- a) Opća pravila (General regulations)
- b) Kontrolne točke i kriteriji usklađenosti (Control Points and Compliance Criteria)
- c) Kontrolna točka (Check list)

Glavni zahtjevi GLOBALGAP-a:

- a) Sljedivost (traceability)
- b) Procjena rizika (risk assessment)

Jedan od razloga za implementaciju GLOBALGAP sustava bila je i mogućnost udovoljavanja zahtjeva, prije svega proizvođača, a zatim kupaca i potrošača sadnog materijala i presadnica za usvajanje priznatih standarada.

Krajnji potrošači, koji ne moraju nužno biti i kupci gledaju na

- Zdravo, kvalitetno i biološki ispravno sjeme
- Čisto, klijavo i jednim dijelom tretirano sjeme od najčešćih štetočinja
- Odgovornost proizvođača prema okolišu
- Zdravu presadnicu dovoljno čvrstu za rast i razvoj u vanjskim uvjetima

Prednosti uvođenja sustava GLOBALGAP-a:

- Povećanje sigurnosti poljoprivrednih proizvoda
- Odgovornost proizvođača prema zaštiti čovjekove sredine
- Usklađenost sa zakonima i propisima
- Povećanje povjerenja kupaca i drugih zainteresiranih strana

Certifikacija i implementacija iziskuju dodatne troškove, no mnogo se može uštedjeti u racionalizaciji troškova, energije i kemijskih sredstava. Prelazak iz konvencionalnog na integrirani sustav proizvodnje donosi veće subvencije od strane države.

Glavni standardi GLOBALGAP-a su:

- Integrirani sustav osiguranja kvalitete na farmama – IFA (engl. Integrated Farm Assurance)
- Standardi u proizvodnji krmnih smjesa – CFM (engl. Compound Feed Manufacturer Standard)
- Standardi u proizvodnji sjemenskog i sadnog materijala – PPM (engl. Plant Propagation Material Standard)
- Procjena rizika na društvenom sustavu – GRASP (engl. Risk Assessment on Social Practice)
- Prema pravilniku o stavljanju na tržište reprodukcijuskog sadnog materijala (NN 09/17)
- Na tržište se mogu staviti isključivo reprodukcijuski sadni materijali i sadnice kojima je u postupku certifikacije potvrđena kategorija, ali i reprodukcijuski sadni materijal koji je proizveden u skladu s opće prihvaćenim metodama za održavanje autentičnosti sorte uključujući najvažnija pomološka svojstva uz prevenciju pojave štetnih organizama. Namijenjen je za proizvodnju osnovnog materijala ili certificiranog materijala osim sadnica. Ispunjava posebne zahtjeve za pred osnovni materijal propisani za pojedini rod ili vrstu.
- Osnovni materijal je reprodukcijuski sadni materijal koji je proizveden ili izravno ili kroz poznat broj faza na vegetativni način od pred osnovnog materijala u skladu s opće prihvaćenim metodama za održavanje autentičnosti sorte uključujući najvažnija pomološka svojstva uz prevenciju štetnih organizama. Namijenjen je za proizvodnju certificiranog materijala te ispunjava posebne zahtjeve za osnovni materijal propisane za pojedini rad ili vrstu.

2.1. SVRHA ISTRAŽIVANJA

Utvrđiti zadovoljava li proizvodnja sadnog materijala i presadnica na Visokome gospodarskom učilištu prema GLOBAL G.A.P. standardima kriterije za priznavanje postupka certifikacije. GLOBAL G.A.P. kao organizacija radi po principu normi, a temelj čine:

- a) Dobre poljoprivredne prakse (DPP/GAP)
- b) Programa integrirane kontrole pesticida (IPC)
- c) Sustava upravljanja kvalitetom (QMS) i HACCP načela

Cilj primjene načela je jačanje povjerenja kupaca u kvalitetu i zdravstvenu ispravnost poljoprivrednih proizvoda te sadnog materijala za buduću sjetvu/sadnju sadnog materijala te kasnije i samih presadnica za daljnu sadnju i konzumiranje plodova.

Svrha je samoevaluacijom prema listi za procjenu engl. GLOBAL G.A.P. „check list“ za implementaciju GLOBAL G.A.P. sustava u proizvodnji materijala. Svaki proizvod ili usluga koji se želi certificirati od strane GLOBAL G.A.P. mora ispuniti upitnik za pripremu ponude certifikacije. Također cilj je utvrditi omogućuje li trenutna poljoprivredna praksa kakva se provodi na Visokome gospodarskom učilištu certifikat za proizvodnju sadnog materijala i presadnica kao temeljne sastavnice GLOBAL GAP sustava ili sustava globalne dobre poljoprivredne prakse.

2.2. HIPOTEZA ISTRAŽIVANJA

Hipoteza je postavljena tako da je rasadnik VGUK spreman za implementaciju GLOBAL GAP sustava.

Slika 2. Laboratorij za ispitivanje kvalitete poljoprivrednog reproduksijskog materijala. Izvor: Ivana Koprivnjak, studentica

Sustav GLOBAL G.A.P. utemeljen je godine 1997., od strane europskih trgovaca, proizvođača i predstavnika kupaca. Godine 1997., utemeljena je i GLOBALG.A.P. norma koju je objavila Euro-Retailer Produce Working Group-a (EUREP grupa). Definirana je norma na zahtjev kupaca s ciljem stvaranja opće prihvaćene norme dobre poljoprivredne prakse (DPP/GAP), dokumentirane na način da je prikladna za provedbu procesa certifikacije prema međunarodno prihvaćenim procedurama. Deset godina nakon primjene EUREPGAP zahtjeva na području Europe te njene primjene na ostalim kontinentima (Afrika, Australija, Amerika, Tajland i Japan), u rujnu godine 2007., EUREPGAP objavio je promjenu imena norme EUREPGAP u GLOBALGAP. Na sve aktivnosti na farmi odnosi se ta norma.

Temeljne norme čini primjena:

- d) Dobre poljoprivredne prakse (DPP/GAP)
- e) Programa integrirane kontrole pesticida (IPC)
- f) Sustava upravljanja kvalitetom (QMS) i HACCP načela

Sustav GLOBALGAP temelji se na tri vrste dokumenta :

- d) Opća pravila (General regulations)
- e) Kontrolne točke i kriteriji usklađenosti (Control Points and Compliance Criteria)
- f) Kontrolna točka (Check list)

Glavni zahtjevi GLOBALGAP-a:

- c) Sljedivost (traceability)
- d) Procjena rizika (risk assessment)

Jedan od razloga za implementaciju GLOBALGAP sustava bila je i mogućnost udovoljavanja zahtjeva, prije svega proizvođača, a zatim kupaca i potrošača sadnog materijala i presadnica za usvajanje priznatih standarada.

Krajnji potrošači, koji ne moraju nužno biti i kupci gledaju na

- Zdravo, kvalitetno i biološki ispravno sjeme
- Čisto, klijavo i jednim dijelom tretirano sjeme od najčešćih štetočinja

- Odgovornost proizvođača prema okolišu
- Zdravu presadnicu dovoljno čvrstu za rast i razvoj u vanjskim uvjetima

Prednosti uvođenja sustava GLOBALGAP-a:

- Povećanje sigurnosti poljoprivrednih proizvoda
- Odgovornost proizvođača prema zaštiti čovjekove sredine
- Usklađenost sa zakonima i propisima
- Povećanje povjerenja kupaca i drugih zainteresiranih strana

Certifikacija i implementacija iziskuju dodatne troškove, no mnogo se može uštedjeti u racionalizaciji troškova, energije i kemijskih sredstava. Prelazak iz konvencionalnog na integrirani sustav proizvodnje donosi veće subvencije od strane države.

Glavni standardi GLOBALGAP-a su:

- Integrirani sustav osiguranja kvalitete na farmama – IFA (engl. Integrated Farm Assurance)
- Standardi u proizvodnji krmnih smjesa – CFM (engl. Compound Feed Manufacturer Standard)
- Standardi u proizvodnji sjemenskog i sadnog materijala – PPM (engl. Plant Propagation Material Standard)
- Procjena rizika na društvenom sustavu – GRASP (engl. Risk Assessment on Social Practice)

Opći propisi GLOBALGAP – a su dokumenti koji opisuju osnovne korake i razloge podnositelja zahtijeva koji su ključni za dobivanje i zadržavanje GLOBALGAP certifikata kao i odnos i ulogu proizvođača i certifikacijskih tijela.

Važni dokumenti Općih pravila GLOBAL GAP-a koji su bitni za IFA standarde:

- Dio 1: opća pravila – osnovni dokument, objašnjava opcije certificiranja unutar GLOBALGAP-a
- Dio 2: pravila za sustave upravljanja kvalitetom (QMS)
- Dio 3: certifikacijsko tijelo i pravila akreditacije

3. MATERIJALI I METODE RADA

Check lista GLOBAL G.A.P.-a za provjeru samoevalucije nalazi se u prilogu:

https://www.globalgap.org/uk_en/for-producers/globalg.a.p./integrated-farm-assurance-ifa/crops/FV/

POSTUPAK UVOĐENJA GLOBALGAP-a OBUHVAĆA OSNOVNA PRAVILA CERTIFIKACIJE GLOBAL GAP STANDARDA

Voditelj laboratorija mora proći obuku od strane odgovarajuće organizacije za primjenu GLOBAL GAP standarda. Samostalno ili uz pomoć konzultanta mora:

- Osposobiti objekte i opremu za dobru poljoprivrednu praksu
- Osigurati inpute iz legalnih izvora za koje postoje odgovarajući dokazi o kvaliteti i zdrastvenoj ispravnosti
- Izraditi sva pisana radna uputstva koja su potrebna
- Osigurati adekvatno snabdjevanje vodom
- Osigurati uvjete za pravilno rukovanje kemikalijama
- Obučiti zaposlene o pravilima dobre poljoprivredne prakse i o održavanju higijene
- Uspostaviti sustav kontroliranja tijekom proizvodnje i na kraju prije isporuke

Provesti internu provjeru – sam sebe prekontrolirati je li sve u redu i to evidentirati

- Definiranje područja primjene i svrhe GLOBALGAP sustava
- Upravljanje razvojem i primjenom GLOBALGAP sustava
- Utvrđivanje ispunjenja zakonskih normi i pravilnika
- Praćenje, mjerenje i kontrolu proizvodnje poljoprivrednih proizvoda

Pet koraka za dobivanje certifikata:

6. Preuzimanje odgovarajuće GLOBALG.A.P. i najnovije kontrolne liste sa dokumentacijskog centra ili slijediti link na mjerodavnoj web stranici GLOBALGAP organizacije.

7. Usporediti ponude certifikacijskih tijela u svojoj zemlji, registrirati se kod odabranog tijela za dobivanje GLOBALGAP broja (GGN).
8. Provesti samoocjenjivanje koristeći kontrolne liste i ispraviti sve točke koje nisu u skladu.
9. Dogovoriti sastanak sa svojim ovlaštenim tijelom od GLOBAL G.A.P. Inspektor ovlaštenog certifikacijskog tijela će tada provesti prvu inspekciju na listu mjesta.
10. Nakon uspješnog usklađenja sa zahtjevima iz standarda dobiva GLOBAL G.A.P. IFA (Integrated Farm Assurance).

Nakon što voditelj laboratorija ocijeni da je uspostavio sve što je potrebno za postupak prijave za dobivanje certifikacije, obraća se certifikacijskom tijelu te se prijavljuje za certifikaciju. Zahtjev za certifikaciju se mora podnijeti na vrijeme jer se za proces certifikacije mora priložiti i ocjena prakse i evidencija za cijeli ciklus proizvodnje koji se certificira. Certifikacija se po GLOBAL GAP standardu provodi preko certifikacijske kuće odobrene od strane GLOBALGAP-a kojoj se voditelj laboratorija obraća kako bi podnio zahtjev za certifikaciju.

PROCES REGISTRACIJE

Voditelj prakse mora odabrati odgovarajuće Certifikacijsko tijelo (engl. Certification Bodies, CB) od strane GLOBALGAP-a. Svi podaci dostupni su na web stranici GLOBALGAP-a. Na voditelju laboratorija je da provjeri je li odabrani CB ovlašten od strane GLOBALGAP-a. Voditelj laboratorija mora se registrirati sa odobrenim CB kao prvi korak prema certifikaciji GLOBAL GAP. Nakon potpisivanja licence usluga obuhvaća prvu registraciju i sve naknadne izmjene, kao i postavke linkova u bazi podataka. Sva prava moraju biti osigurana od strane CB i strane pravne osobe.

Povjerljivost , korištenje i distribucija podataka:

- 6) Tijekom registracije podnositelja zahtjeva daje pismeni pristup certifikacijskom tijelu da koristi podatke o registraciji za interne procese.
- 7) Svi podaci su dostupni GLOBALGAP certifikacijskom tijelu.

- 8) Minimalno obavezna razina obavljanja za sve: certifikacijski broj, program verzije, opcije, CB, proizvode i statuse, zemlja proizvodnje i odredišta, imena i adrese tvrtke koja je nositelj certifikata.
- 9) U slučaju da podnositelj nije u mogućnosti ispunjavati zahtjeve nije u skladu sa CB.
- 10) Sve informacije se nalaze u „Data Use“.

TERET DOKAZIVANJA GLOBAL GAP-u

Ukoliko određene informacije prekoračenja dospiju do tajništva GLOBAL G.A.P.-a i imaju utjecaj na certifikat ili sam status organizacije GLOBALGAP-a odgovornost je na voditelju laboratorija da dokaže da su te tvrdnje ne točne i da priloži dokaze o usklađenosti sa svim GLOBALGAP standardima. Ukoliko dođe do toga moramo slijediti određene korake:

- e) Ukoliko certifikacijsko tijelo provodi istragu, rezultati i mjere će biti prijavljeni tajništvu GLOBALGAP-u.
- f) Ako voditelj laboratorija provodi vlastitu istragu oni će sami obavijestiti tajništvo GLOBALGAP-a, a ono će samo obavijestiti CB.
- g) GLOBALGAP daje dovoljno vremena voditelju, odgovornoj osobi da provede sve korake i na vrijeme se obrati tajništvu.
- h) Ako ipak CB neće biti zadovoljno sa dobivenim dokazima, izdat će kaznu nakon koje slijede procedure za sankcioniranje kako je opisano u općim pravilima GLOBALGAP-a.

Da bi se ostvario certifikat, registrirana stranka mora obaviti samoprocjenu ili unutarnju inspekciju te imati vanjsku inspekciju od strane odabranog CB.

UVJETI ZA POSTIZANJE I ZADRŽAVANJE GLOBALGAP CERTIFIKATA

Uvjeti za postizanje dobivanja certifikacije sastoje se od primarnih obveza, sekundarnih obveza i preporuka. Da bi se dobio GLOBAL GAP certifikat mora se ispuniti:

- d) Primarne obveze – 100% usklađenosti svih primjenjivih točaka i sustava upravljanja kvalitetom je obavezna.

- e) Sekundarne obaveze – 95% usklađenosti točaka je obavezno
- f) Preporuke nisu obavezne

ODLUKA O DOBIVANJU CERTIFIKACIJE

Certifikacijsko tijelo će odluku o certifikaciji donijeti u roku od 28 radnih dana nakon što se uklone sve nejednakosti. U slučaju žalbe voditelj laboratorija se mora javiti organizaciji GLOBALGAP-a na vrijeme. Ako CB ne odgovori na pritužbe, prigovor se upućuje tajništvu preko Internet stranice GLOBALGAP-a.

Ako se i kada se otkriju nepravilnosti CB će primijeniti sankcije, a to su:

- 4) Upozorenje
- 5) Suspenzija proizvoda
- 6) Otkazivanje certifikacije

Dok se nepravilnosti ne riješe, CB se ne može promijeniti. Samo CB koji je izdao sankciju može istu i povući ukoliko ima dovoljno opravdan razlog i zadovoljavajući dokaz.

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Rezultate za certifikacijom reprodukcijskog sadnog materijala i presadnica dobila sam samoevalucijom prema koracima za dobivanje certifikata. Laboratorij na VGUK spreman je za preuzimanjem odgovarajuće GLOBAL GAP kontrolne liste sa dokumentacijskog centra ili slijediti link na mjerodavnoj web stranici GLOBAL GAP organizacije. Voditeljica laboratorija spremna je usporediti ponude certifikacijskog tijela u svojoj zemlji, registrirati se kod odabranog tijela za dobivanje GLOBAL GAP broja (GGN). Laboratorij je spreman provesti samoocjenjivanje koristeći kontrolne liste i ispraviti sve točke koje nisu u skladu sa željenim rezultatima. Spreman je, tj. voditeljica je spremna i sposobna dogovoriti sastanak sa ovlaštenim tijelom kako bi inspektor mogao provesti prvu inspekciju na licu mjesta. Nakon svih dogovora i

pregleda i uspješnog usklađenja sa zahtjevima iz GLOBAL GAP standarda dobiva se certifikat po GLOBAL GAP standardima.

5. ZAKLJUČAK

Ekonomska stabilnost na VGUK svake godine se povećava zahvaljujući savršeno preciznom radu Laboratorija za ispitivanje kvalitete poljoprivrednog reprodukcijskog materijala. Laboratorij zahvaljujući glavnoj i od povjerenja važnoj voditeljici ostvaruje velike dobitke na VGUK, jer svojom točnošću zadržavaju kupce i korisnike sadnog materijala i presadnica. Svi ti činitelji veoma su važni u ostvarivanju certifikata. Samoevalucijom zaključujem da je Visoko gospodarsko učilište spremno za dobivanje certifikata prema GLOBAL GAP standardima.

6. LITERATURA

1. Adams C. E., (2002.) Hazard analysis and critical control point – original „spin“
2. Internetska stranica GLOBAL GAP-a
3. Knura S., S. Gymnich , E. Petersen (2007.) Agri – food production Chain. Pogl. u knjizi: Safet yin the Agri-Food Chain. Urednici: Luning P.A., Devileghere F., Verhé. Wageningen Academic Publishers. 19-61.
4. Pravilnik o stavljanju na tržište reprodukcijskog sadnog materijala, Narodne Novine (NN 09/17).

